

INUIT ATAQATIGIIT

INATSISARTUNI

13. december 2011

Inatsisartut Suleriaasianni § 37 naapertorlugu Naalackersuisunut apeqquq imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Sulisinnaasut nunanit tamalaaneersut pillugit Naalackersuisunut apeqquq (Inatsisartuni ilaasortaq Juliane Henningsen, Inuit Ataqatigiit)

1. Sulisussanik ilinniagaqarsimasunik avataaniit tikerartitsineq ataatsimut isigissa-gaanni inuiaqatigit aningaasarsiornikkut ingerlanerannut tamakkiisumik isigalugu iluaqutaassava imaluunniit akornutaassava, taamatullu ilinniagaqarsimasunik avataaniit tikerartitsineq ineriartornerup annertusarneranut immiini pilersitsisinnaava? Paarlattuanik pisoqarsinnaaneranik assersuutaasinnaasumik Naalackersuisut innersuuteqarsinnaappat?
2. Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersoq naapertorlugu atorfinnut pisariaqartitanut avataaniit sulisussarsiorneq nunatsinni sulisussanik aatsaat pissarsisoqarsinnaanngikkaangat pisinnaavoq, taamatut ingerlatsineq imaassorinarpoq sumiiffinni assigiinngitsuni kommunit suliffissarsiuussiviini sumiiffimmi nunatsiniluunniit allami sulisussatut amigaatigineqartoq nassaariniarneqartartoq. Tamanna ajornassappat sulisitsisoq sulisussaminik avataaniit atorfinitsitsiniaruni kommunalbestyrelse-mut qinnuteqarsinnaalluni. Ullut 14-it ingerlanerini sulisitsisoq akineqarsimanngikkuni tamanna akuersissutitut isigisinnaavaa. Kommunalbestyrelsip sulinissaanut piffissarititaasoq sivikitsuinnaq tamanna naammaginarnersoq Naalackersuisut tungaanniit eqqarsaatersorfigineqarsimava, kiisalu kommunit tungaanniit taamatut qinnuteqaatit qanoq akulikitsigisumik itigartinneqartarsimanerat pisarsimava?
3. Kommunit suliffissarsiuussiviini suliarineqartussat naammaginaratumik naammassinneqartarnersut naalackersuisoqarfimmit nakkutigineqartuunngilaq. Tamannali qu-laani apeqquqummi siullermi inatsimmi pineqartumi § 10 naapertorlugu periarfissaagaluarpog. Tamassuma tungaatigut nakkutilliinermut periarfissarisasaasup naalackersuisoqarfimmit atorneqarnissaa Naalackersuisunit isumaliutigineqarsimanerpoq, taamatullu nakkutilliineq naalackersuisoqarfiup iluani maannakkut sulisoqarnikkut aningaasaqarnikkullu ingerlanneqarsinnaassava? Imaluunniit taamatut nakkutilliinissaq immikkut aningaasaliiffiginissaanut pisariaqartitsinissamik kinguneqassava?
4. 2012-imut aningaasanut inatsisissamut siunnersuutip aappassaaneerneranut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap isumaliutissiisutaanni ilaatigut ima allappugut: *“Paasisat malillugit avataanitnunatsinnut suliarortunik nakkutilliinermik suliassap isumaginissaa siunertaralugu SullivinnikNakkutilliisoqarfik maanna oqaloqatigineqarpoq. Danmarkimi suliassaq taanna SullivinnikNakkutilliisoqarfiup ullumikkut isumagisaraa. Sullivinnik Nakkutilliisoqarfiup suliassaq taanna tigussappagu, tamanna naalagaaffeqatigiinnermut tunngasuummat Naalagaaffik*

isumaqatiginiafigineqartariaqarpoq." Taama oqaaseqartoqarnera tunuliaqutaralugu isumaqatigiissuteqarnialernissaata Naalakkersuisuni ilaasortamit aallartinneqarnissaa ilimasuutigineqarmat. Isumaliutissiisummi oqaatigineqartut tunngavigalugit Naalakkersuisuni ilaasortaq qanoq iliuuseqarsimava, aammalu Naalakkersuisuni ilaasortaq suliassap tamassuma ingerlaqqinnissaa eqqarsaatigalugu qanoq ilimagisaqarpa, namminerlu naalakkersuinikkut sunik anguniagaqarpa?

5. Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit 2010-mi nalunaarusiaanni ilaatigut ima allassimasoqarpoq: *"Akileraartarneq Atugarissaarnerlu pillugit Isumalioqatigiissitap oqallisissiaani "Kalaallit Nunaanni ineriartorneq atugarissaarnerlu qanoq qulakkeerneqarsinnaappat?", 2010-mi maj-ip qaammataani saqqummersumi tikkuarneqarpoq, suliffeqarluni akissarsiaqarnissamut pisortanit ikiorsiisutinik pisartagaqarnermut sanilliullugu piumassuseqarneq annertugisassaangitsoq - inuillu ilaasa akornanni takussaangilluinnarluni."* Ajornartorsiut tamanna aamma Akileraartarneq Atugarissaarnerlu pillugit Isumalioqatigiissitami ilanngullugu isumaliutissiisummi, imm. 6.2.3-mi, saqqummiunneqarpoq. Isumasioqatigiissitaliaq ilaatigut ima allappoq: *"...aappariinnut marlunnik meeralinnut, aappaa pisortanit ikiorneqartoq, sulineq aatsaat imminut akilersinnaavoq aappariit ukiumut 210.000 kr. katillugit isertitaqarsinnaappata. Aappariinnut marlunnik meeraqartunut allaat piffissap ilaani isertitat atorsinnaasat appariarsinnaapput."* Taamatut naliliinerup akerlilernerneqarnissaanut Naalakkersuisut pissutissaqarpat, aammalu imminut piler-sornissamut aningaasarsiornermut piumassuseqarnerup amigaataanera avataanit sulisussanik tikisitsisariqarnernut qanoq annertutigisumik *pissutaavissorpa?* Apeq-qutit taakku imaliallaannaq akineqarsinnaanginnerat ilisimavara, taamaammallu Naalakkersuisut tunngavigineqartut piviusorpalaarnerusutut isigisatik aallaavigalugit akisariaqassallugu.
6. Sumiiffinni ataasiakkaani annertuumik avataanit sulisoqarnerup kommunillu pisortatigoortumik ikiorsiinikkut tapiissuteqartarnermut aningaasartuutigisartagaat imminnut attuumassuteqarsorineqarpat? Taama apeqquteqarneq tunngaveqarpoq, Akileraartarneq Atugarissaarnerlu Pillugit Isumalioqatigiissitap isumaliutissiisutaani (tabel 6.3) oqaatigineqarmat, Kommuneqarfik Sermersuumi pisortat ikiorsiisarnerat allanut naleqqiullugu qaffasissumik inissisimasoq, tassanilu avataanit tikisitat - annertunerusumik kiffartuussinikkut suliffeqarfinni sanaartornermut attuumassuteqartuni sulisut avataaneersut amerlanerpaasut malunnarluni.
7. Pisortat ikiorsiisarnerat pillugu Inatsisartut Peqqussutaat nr. 15, 20. november 2006-meersoq atuuttoq, tassungalu atatillugu nalunaarut 2007-meersoq naapertorlugit suliffeqanngitsut suliffissamik neqerooruteqarfigineqartut pinngitsooratik neqeroorutaasumik tigusinissartik pisussaaffigaat. Suliffissaaleqisunik sulilersitsinierneq pillugu peqqussut 2001-meersoq qiviaraanni tamanna pillugu taamatuttaaq aalajangersagaqarpoq. Takuneqarsinnaavortaaq pisortat ikiorsiissutaannik pisartagaqarniaraanni suliffissarsiuisarfimmut tamanna nalunaarutigisariaqartoq, taamatullu periarfissaqarneratigut pineqartoq suliffissamik innersuunneqarsinnaarnermut periarfissinneqassalluni. Tamanna avataanit tikisitsisarnerup tungaatigut pingaaruteqarpoq. Kikkorpiaat suliffissaqanngitsuusut suliffissarsiuisarfimmi ilisimaneqanngippat inuit pineqartut suliffissaannut innersuunneqarsinnaangillat. Taamaammat tamakkunatigut maleruagassat tamakkiisumik malinneqarnerusut paaserusuppara, taamaalillunimi suliffissarsiuisarfinni kikkut suliffissaaleqinersut ilisimaneqalissammat. Suliffeqanngitsut ataatsimut isigalugit qanoq amerlatigisut suliffissaminnik innersuunneqartarnerusut ilanngullugu paaserusuppara. Kommunit qanoq annertutigisumik inunnut namminneq pisuussutigalugu - soorlu kommuninit innersuussamik suliffeqarfimminnut orniguttannginnermikkut - pisortat ikiorsiissutaannik inatsisit naapertorlugit tunniussivigineqartarnerusut tassunga atatillu-

gu paaserusussavara. Kiisalu suliffeqanngitsut suliffissaminnik innersuunneqartunik tiguserusunngitsut imaluunniit naamminneq pisuullutik suliffeqanngitsut tungaasigut annertunerusumik inatsiliortariaqarsinnaaneq Naalakkersuisunit pisariaqartinneqarnersorinersoq paaserusuppara.

8. Apeqqutigisama kingulliup malitsigisaanik immikkut paaserusuppara, avataanit tikisitat qanoq annertutigisumik – nunat allamiut pillugit inatsisit malillugu nunatsinni najugaqalernissaminnut periarfissaqanngitsut (ilimagineqarneqartut) suliffeqarnersut. Siusinnerusukkut nunaqavissunut innersuussutigineqarsimasunik, tigusussimannigisaanik imaluunniit sulisitsumut naammaginartumik ingerlassimannigisaanik suliffiit tassani pineqarlutik?

Tunngavilersuut:

Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliami ilaasortatut 2012-imit aningaasanut inatsimmut siunnersuutip suliarineqarneranut atatillugu avataanit tikisitsisarnerup nakkutigineqarnerata qanoq annertusiartortiginera pillugu apeqquteqqateqarnernut peqataasimavunga. Siunnersuutip aappasaanerneranut atatillugu isumaliutissiisummi formålsskonto 64.13, arbejdsmarked.

Minnerunngitsumik nunatsinni suliffissaaleqinerup annertuumik oqallisigisaanera eqqarsaatigalugu tunngaviusumik isumaqarpunga avataanit tikisitat maaniinnerat malunnaatilimmik takussaasoq - pingaartumik sanaartornerup, akunnittarfeqarnerup neriniartarfeqarnerullu tungaasigut. Suliassallu tamakku najugaqavissunit isumagineqarsinnaalluaraluartut avataaneersut suliarisarunarpaat. Tamakkuli eqqartortillugit taamatut avataanit suliarortut maaniinnerannut sorpiaat pissutaanersut paasissallugu pisariaqarpoq. Avataanit suliarortunik annertuumik tikerartoqarneratigut nunatsinni nunaqavissut ilinniagaqarsimasut inangiiniartoqarnerarlugu, taamaalillunilu nunaqavissut sulisussaagaluit pisortat ikiorsiissutaannik pisartagaqarnissaminnut taamaallat periarfissinneqartartut uungaannaq isigaluni oqarluni tunngavissarsiuussagaanni ajornanngippallaaqaq. Tamakkuli itinerusumik paasisaqarfiginiaraanni paarlattuanik suliffeqarfeqarnertigut aqqissuussinerit, tunuliaqutaasutut patsisaasinnaasut kajumissaarinissa- nullu aqqissuussinerit misissuiffiginissaat pisariaqarpoq. Matumuuna apeqqutigineqartut tamannarpiaq siunertarlugu saqqummiunneqarput. Taamaaliornikkut sulisus- sanik avataaniit tikisitsisarneq pillugu apeqqutigisimasannut, 2011-mi august-ip qaam- mataani Naalakkersuisunit akineqartunut tapiliussatut isigineqarsinnaallutik.

Ullut suliffiusut qulit iluini akineqarnissara kissaatigaara, taamaattorli juullilernera pissutigalugu tamanna Naalakkersuisunut angumeriuminaassinnaassasoq paasisinnaallu- gu. Taamaassappalli qaqugu akissuteqarfigineqarnissara ilimagisinnaanerlugu paaseru- sussavara.